

HOTĂRÎREA CURȚII CONSTITUȚIONALE
pentru controlul constituționalității unor prevederi din
Legea nr.588-XIII din 22 septembrie 1995 "Privind mărcile
și denumirile de origine a produselor"* , completată prin
Legea nr.65-XV din 12 aprilie 2001, și a hotărîrilor**
Guvernului nr.852 din 16 august 2001 "Cu privire la modul
de folosire a mărcilor - proprietate a statului"* și nr.1080**
din 8 octombrie 2001 "Cu privire la aprobarea Listei mărcilor -
proprietate a statului"****

Nr.10 din 29.05.2003

Monitorul Oficial al R.Moldova nr.116-120/10 din 13.06.2003

* * *

*M.O., 1996, nr.8-9, art.76.
**M.O., 2001, nr.55-56, art.336.
***M.O., 2001, nr.100-101, art.886.
****M.O., 2001, nr.124-125, art.1128.

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:

Victor PUȘCAȘ	- președinte
Mircea IUGA	- judecător-raportor
Constantin LOZOVANU	- judecător
Dumitru PULBERE	- judecător
Elena SAFALERU	- judecător
Ion VASILATI	- judecător

cu participarea grefierului Maia Țurcan, reprezentantului permanent al Parlamentului la Curtea Constituțională Ion Mîțu, reprezentantului permanent al Guvernului la Curtea Constituțională Victor Crețu, reprezentanților Guvernului Emil Rusu, Serghei Pînzaru, Nicolae Taran, Andrei Moisei, în lipsa reprezentantului Curții Supreme de Justiție legal citat, în conformitate cu art.135 alin.(1) lit.g) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.g) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.g), art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul pentru controlul constituționalității unor prevederi ale Legii nr.588-XIII din 22 septembrie 1995 în redacția Legii nr.65-XV din 12 aprilie 2001 și a hotărîrilor Guvernului nr.852 din 16 august 2001 și nr.1080 din 8 octombrie 2001.

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea Curții Supreme de Justiție, depusă la 3 ianuarie 2003, în conformitate cu art.24 și art.25 lit.d) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 alin.(1) lit.d) și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 27 ianuarie 2003 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond.

În procesul examinării preliminare a sesizării Curtea Constituțională a solicitat puncte de vedere Parlamentului, Președintelui Republicii Moldova, Guvernului, Procuraturii Generale, Ministerului Justiției, Ministerului Economiei, Academiei de Științe, Facultății de Drept a USM, Departamentului de Drept al ULIM, Departamentului Agroindustrial "Moldova-Vin".

Examinînd materialele dosarului, audiînd informația prezentată de judecătorul-raportor și argumentele expuse de participanții la proces,

Curtea Constituțională

a constatat:

1. La 22 septembrie 1995 Parlamentul a adoptat Legea nr.588-XIII "Privind mărcile și denumirile de origine a produselor" (în continuare - Legea nr.588-XIII), care reglementează raporturile ce țin de înregistrarea, protecția juridică și folosirea mărcilor și denumirilor de origine a produselor (indicațiilor geografice). La 12 aprilie 2001, prin Legea nr.65-XV, Parlamentul a completat art.6 din această lege cu alineatele (4) și (5).

Alin.(4) prevede că dreptul exclusiv nu se extinde asupra mărcilor deținute și folosite legal, pînă la 1 ianuarie 1992, de două și mai multe persoane juridice. Folosirea în continuare de către aceste persoane juridice sau de către succesorii lor de drept a mărcilor menționate nu constituie o încălcare a dreptului titularului mărcii înregistrate.

Alin.(5) stipulează că mărcile existente și folosite legal pînă la 1 ianuarie 1992 de două și mai multe persoane juridice se declară proprietate a statului. Modul de folosire a acestor mărci se stabilește de către Guvern prin emiterea unui regulament special.

În vederea executării prevederilor precitate, la 16 august 2001 Guvernul a adoptat Hotărîrea nr.852 "Cu privire la modul de folosire a mărcilor - proprietate a statului" (în continuare - Hotărîrea nr.852), prin care a aprobat Regulamentul cu privire la modul de folosire a mărcilor - proprietate a statului, iar la 8 octombrie 2001 a adoptat Hotărîrea nr.1080 "Cu privire la aprobarea Listei mărcilor - proprietate a statului" (în continuare - Hotărîrea nr.1080), prin care unele mărci, deținute și folosite legal pînă la 1 ianuarie 1992 de două și mai multe persoane juridice, au fost declarate proprietatea exclusivă a statului.

Prin Hotărîrea din 15 februarie 2002 a Comisiei de Apel a Agenției de Stat pentru Protecția Proprietății Industriale, drepturile de titular asupra mărcii înregistrate "Posoliscaia" aparținînd întreprinderii individuale "M.M.Karimov" au fost transmise altei persoane juridice. Considerînd ilegală decizia comisiei respective, conducătorul întreprinderii individuale a contestat-o pe calea contenciosului administrativ la Curtea de Apel, care, în procesul examinării litigiului a acceptat demersul reprezentantului întreprinderii menționate de a aplica prevederile art.11 alin.4 din Codul de procedură civilă și a dispus sesizarea Curții Supreme de Justiție în vederea ridicării în fața Curții Constituționale a excepției de neconstituționalitate cuprinsă în prevederile Legii nr.588-XIII și hotărîrile Guvernului nr.852 și nr.1080.

Plenul Curții Supreme de Justiție, prin dreptul atribuit de Constituție (art.135 alin.(1) lit.g), solicită rezolvarea excepției de neconstituționalitate a art.6 alin.(4) și (5) din Legea nr.588-XIII în redacția Legii nr.65-XV și a hotărîrilor Guvernului nr.852 și nr.1080, care, în opinia Curții de Apel, contrazic art.1, 46, 102, 126 și 127 din Constituție.

2. Constituția Republicii Moldova stabilește principiile economiei de piață, bazate pe proprietatea publică și privată. Astfel, proprietatea devine un element indispensabil al societății și al statului.

Atît în sens economic, cît și în sens juridic proprietatea este expresia supremă a accesului oamenilor la posesiunea, folosința și dispoziția bunurilor, ea devenind un mod de realizare a puterii umane asupra bogățiilor.

Principiile fundamentale privind proprietatea, dreptul la proprietatea privată și protecția acesteia și garanțiile de exercitare a dreptului de proprietate sînt consacrate în art.9, 46 și 127 din

Constituția Republicii Moldova.

Dreptul de proprietate privată, fiind unul din cele mai semnificative drepturi ale omului, este garantat de Constituție, precum și de o serie de acte internaționale. Astfel, art.46 alin.(1) și alin.(2) din Constituție stipulează că dreptul de proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sînt garantate și nimeni nu poate fi expropriat decît pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

Legea Supremă a țării statuează că dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului* , cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și legile ei interne, prioritate au reglementările internaționale (art.4).

*Tratate internaționale, vol.I, pag.12-18.

Articolul 17 din Declarația Universală a Drepturilor Omului din 10 decembrie 1948 prevede că orice persoană are dreptul la proprietate atît singură, cît și în asociere cu alții. Nimeni nu va fi lipsit în mod arbitrar de proprietatea sa.

Ca urmare a ratificării, la 24 iulie 1997, a Convenției pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale** , această convenție, precum și hotărîrile Curții Europene pentru Drepturile Omului au obținut un statut prioritar în dreptul intern al Republicii Moldova.

**Tratate internaționale, vol.I, pag.341-358.

Astfel, art.1 al Protocolului adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale din 4 noiembrie 1950*** statuează că orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi lipsit de proprietatea sa decît pentru o cauză de utilitate publică și în condițiile prevăzute de lege și de principiile generale ale dreptului internațional.

***Tratate internaționale, vol.I, pag.359.

Curtea subliniază însă că aceste dispoziții nu restrîng dreptul statelor de a adopta legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosința bunurilor conform interesului general sau pentru a asigura plata impozitelor ori a altor contribuții, sau a amenzilor.

Articolul 6 bis al Convenției de la Paris din 20 martie 1883 pentru protecția proprietății industriale****, la care Republica Moldova a aderat la 11 martie 1993 prin Hotărîrea Parlamentului nr.1328-XII*****, în alin.(1) prevede că țările uniunii se obligă, fie din oficiu, dacă legislația țării o îngăduie, fie la cererea celui interesat, să refuze sau să invalideze înregistrarea și să interzică folosirea unei mărci de fabrică sau de comerț, care constituie o reproducere, imitație sau traducere putînd crea confuzie a unei mărci pe care autoritatea competentă a țării de înregistrare sau de folosire o va considera că este notoriu cunoscută ca fiind deja marca unei persoane admise să beneficieze de prezenta convenție și ca fiind folosită pentru produse identice sau similare. Se va proceda la fel atunci cînd partea esențială a mărcii constituie o reproducere a unei astfel de mărci notoriu cunoscute sau o imitație putînd fi confundată cu aceasta. Alineatul 2 prevede că pentru a se cere radierea unei astfel de mărci va trebui

acordat un termen de cel puțin 5 ani de la data înregistrării. Țările uniunii vor putea să prevadă un termen în care să fie cerută interzicerea folosirii. Iar alineatul 3 al acestui articol stipulează că nici un termen nu va fi stabilit pentru depunerea cererilor de radiere sau de interzicere a folosirii mărcilor înregistrate sau folosite cu rea-credință.

****Tratate internaționale, vol.VI, pag.167.

*****M.O., 1993, nr.3, art.66.

Curtea Europeană pentru Drepturile Omului, în hotărîrea din 21 februarie 1986 (seria A nr.98)*****, invocînd art.1 al Protocolului adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, a subliniat că o privare de proprietate, făcută în cadrul unei politici de ordin social, economic sau altfel, poate, în anumite circumstanțe, să răspundă unei "utilități publice", chiar și în situația în care colectivitatea, în ansamblul ei, nu utilizează sau nu profită ea însăși de bun. Totodată, Curtea a relevat că o măsură privativă de proprietate trebuie să păstreze un echilibru just între exigențele interesului general al comunității și imperativele apărării drepturilor fundamentale ale individului, să fie convenabilă pentru realizarea țelului ei legitim și nedisproporționată față de acesta.

*****Jurisdicția Curții Europene a Drepturilor Omului, Vincent Berger, Cazul James și alții contra regatului Unit, Hotărîrea din 21 februarie 1986 (seria A nr.98), pct.1223-1229, pag.486-489.

La 8 iulie 1999 Parlamentul a adoptat Legea exproprierii pentru o cauză de utilitate publică nr.488-XIV*, conform căreia utilitatea publică se declară pentru lucrări de interes național sau de interes local. Sînt de utilitate publică de interes național lucrările care răspund obiectivelor și interesului întregii societăți sau ale majorității ei (art.5 alin.(2) și (3)).

*M.O., 2000, nr. 42-44, art. 311.

În scopul executării acestor prevederi au și fost operate, prin Legea nr.65-XV, modificări și completări în Legea nr.588-XIII, iar Guvernul a adoptat actele sale, care fac obiectul acestei cauze.

3. Curtea Constituțională apreciază că prin completarea art.6 din Legea nr.588-XIII legislatorul a realizat atît dispozițiile tratatelor internaționale citate aici, cît și dispozițiile constituționale cuprinse în art.72 alin.(3) lit.i) privind reglementarea regimului juridic general al proprietății, art.126 alin.(2) lit.c), conform cărora statul trebuie să asigure protejarea intereselor naționale în activitatea economică, financiară și valutară.

Analizînd dispozițiile alin.(4) din art.6 al Legii nr.588-XIII, Curtea Constituțională reține că prin acestea statul a limitat nu dreptul general asupra mărcilor, ci dreptul exclusiv asupra mărcilor deținute și folosite legal, pînă la 1 ianuarie 1992, de două și mai multe persoane juridice. Or, folosirea în continuare de către aceste persoane juridice sau de către succesorii lor de drept a mărcilor menționate nu constituie o încălcare a dreptului titularului mărcii înregistrate.

Prin alin.(5) din art.6 al Legii nr.588-XIII, mărcile folosite legal pînă la 1 ianuarie 1992 de două și mai multe persoane juridice au fost declarate proprietate a statului, urmînd ca Guvernul să stabilească

modul de folosire a acestora.

Hotărârile nr.852 și nr.1080, cuprinzând lista mărcilor-proprietate a statului și regulamentul cu privire la modul de folosire a acestor mărci, au fost adoptate de Guvern pentru executarea dispozițiilor menționate.

Afirmația din sesizare că modificările și completările operate în actele precitate aduc atingere dreptului la proprietate și altor drepturi conexe nu este justificată. După cum s-a subliniat, dând în art.2 alin.(6) din Legea nr.588-XIII noțiunea de marcă notorie, legislatorul, în concordanță cu actele internaționale, stipulează condițiile în care o marcă notorie poate fi recunoscută proprietatea exclusivă a statului, specificând totodată că acest drept exclusiv nu se extinde asupra mărcilor deținute și folosite legal pînă la 1 ianuarie 1992 de două și mai multe persoane juridice. Acestea pot dispune de astfel de mărci, egal cu statul, pe parcursul acțiunii certificatului de înregistrare a mărcii sau denumirii de origine a produsului. Prin urmare nu poate fi vorba despre limitarea dreptului constituțional la proprietate și a altor drepturi conexe.

Avînd în vedere argumentele expuse, Curtea Constituțională apreciază art.6 alin.(4) și (5) din Legea nr.588-XIII din 22 septembrie 1995 în redacția Legii nr.65-XV din 12 aprilie 2001 și hotărârile Guvernului nr.852 și nr.1080 drept conforme prevederilor constituționale, în particular art.1, 46, 102, 126 și 127, invocate de autorul sesizării, Declarației Universale a Drepturilor Omului, altor pacte și tratate la care Republica Moldova este parte.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.7, art.61 și art.62 lit.e) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

hotărăște:

1. Recunoaște constituționale:

- art.6 alin.(4) și (5) din Legea nr.588-XIII din 22 septembrie 1995 "Privind mărcile și denumirile de origine a produselor" în redacția Legii nr.65-XV din 12 aprilie 2001;

- Hotărîrea Guvernului nr.852 din 16 august 2001 "Cu privire la modul de folosire a mărcilor - proprietate a statului";

- Hotărîrea Guvernului nr.1080 din 8 octombrie 2001 "Cu privire la aprobarea Listei mărcilor - proprietate a statului".

2. Prezenta Hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova".

Președintele
Curții Constituționale

Victor PUȘCAȘ

Chișinău, 29 mai 2003.
Nr.10.